

Inicjatywy wspólne stron konkordatu

Eksperci Rządu i Kościoła o działaniach legislacyjnych związanych z ratyfikacją Konkordatu (16 marca 1994 r., Warszawa)

Warszawa, 1994. 03. 16.

Minister

Szef Urzędu Rady Ministrów
GMS 36-1/94/6/

Szanowny

Pan

ADAM

STRUZIK

Marszałek

Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny

Panie

Marszałku,

Pozwalam sobie przedstawić informację na temat prac grupy ekspertów — prawników, którzy na moją prośbę opracowali opinię w sprawie działań legislacyjnych związanych z ratyfikacją konkordatu.

Uprzejmie proszę o poinformowanie o tej inicjatywie Pań i Panów Senatorów.

Z

wyrazami

szacunku

[Podpis nieczytelny]

Eksperci Rządu i Kościoła o działaniach legislacyjnych związanych z ratyfikacją konkordatu

Zespół

w

składzie:

poseł Aleksander Bentkowski (przedstawiciel Rządu), poseł Adam Łopatka (przedstawiciel Rządu), ks. prof. Remigiusz Sobański (przedstawiciel Kościoła), prof. Andrzej Stelmachowski (przedstawiciel Kościoła) opracował na prośbę Ministra-Szefa Urzędu Rady Ministrów Michała Strąka — opinię dotyczącą działań legislacyjnych związanych z ratyfikacją konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską. Zespół uznał, że nie dostrzega przeszkód prawnych uniemożliwiających ratyfikację konkordatu. Jedynymi koniecznymi zmianami w prawie polskim są - zdaniem ekspertów Rządu i Kościoła — zmiany zapowiedziane w art. 10 ust. 6 konkordatu. Zespół opracował i przedłożył Ministrowi-Szefowi URM projekt o zmianie Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ustawy — Prawo o aktach stanu cywilnego oraz Kodeksu postępowania cywilnego, jak również projekt zmian w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie opłaty skarbowej.

Opracowana przez ekspertów propozycja zakłada m.in. że małżeństwa wyznaniowe wywierające skutki w prawie polskim będą mogli zawierać również wierni innych wyznań i religii, określa dokumenty niezbędne do dokonania rejestracji małżeństwa w aktach stanu cywilnego, odpisu aktu zawarcia małżeństwa wraz z oryginałem zgodnego oświadczenia małżonków w przedmiocie skutków cywilnych małżeństwa. Zespół uznał za wysoce wskazane, by proponowane zmiany w prawie polskim weszły w życie równocześnie z ratyfikacją konkordatu.

Warszawa, 14 marca 1994. **[1]**

Projekt deklaracji Komisji Wspólnej Przedstawicieli Rządu RP i Episkopatu Polski w sprawie konkordatu (28 kwietnia 1995 r., Warszawa)

Dążąc do usunięcia wątpliwości, jakie ujawniły się w toku przedłużającego się procesu ratyfikacji konkordatu, zawartego w dniu 28 lipca 1993 r. między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, Komisja Wspólna oświadcza co następuje:

1) Wyrażona w artykule 1 konkordatu zasada niezależności i autonomii Państwa i

Kościół jest w istocie nadaniem wyrazu prawnego praktyce, jaka się wytworzyła na przestrzeni ostatnich lat. Oznacza ona odejście od takiego pojmowania konstytucyjnej zasady rozdziału Państwa i Kościoła, które wyrażało stosunek antagonistyczny — na rzecz wykładni zakładającej współdziałanie dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

2) Konkordat przewiduje całkowitą wolność nupturientów co do tego, jakie zawrą małżeństwo i na jakim forum ma ono wywierać skutki. Sensem art. 10 jest, by osoby zawierające małżeństwo mogły według własnego uznania uzyskać także skutki prawne, przewidziane także w prawie polskim. Nupturienci, którzy nie wyrażą takiej woli, nie zawrą małżeństw w rozumieniu kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Konkordat pozostawia realizację tej zasady ustawodawstwu polskiemu. Komisja Wspólna wyraża pogląd, że ustawodawstwo to powinno: a) uszanować zasadę równouprawnienia wszystkich kościołów i związków wyznaniowych, b) wprowadzić obowiązek uzyskania przez nupturientów pragnących, by ich małżeństwo wyznaniowe wywierało także skutki w prawie polskim — zaświadczenia z urzędu stanu cywilnego, że po ich stronie nie ma przeszkód prawnych uniemożliwiających zawarcie związku małżeńskiego, c) nałożyć na właściwych duchownych obowiązek zawiadomiania urzędu stanu cywilnego o zawarciu małżeństwa wyznaniowego, które zgodnie z oświadczeniem małżonków ma wywołać skutki określone w prawie polskim, d) stanowić, że orzeczenie rozwodu małżeństwa zawartego w formie wyznaniowej dotyczy skutków cywilnych małżeństwa określonych w prawie polskim.

3) Pojęcie „nienaruszalności cmentarza”, użyte w art. 8 ust. 3 konkordatu, nie może być rozumiane jako prawo do odmowy pochowania na cmentarzu katolickim osoby innego wyznania lub niewierzącej. Postanowienie art. 8 ust. 3 konkordatu odnosi się do kwestii wyłączenia i zmiany przeznaczenia miejsca, na którym znajduje się cmentarz. Artykuł 24 konkordatu mówi jedynie o prawie Kościoła do budowy, rozbudowy i konserwacji obiektów sakralnych, w tym cmentarzy, zgodnie z prawem polskim. Sprawę chowania zmarłych reguluje prawo polskie, a w szczególności art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o chowaniu zmarłych, stwierdzający, iż w miejscowościach, w których nie ma cmentarzy komunalnych, zarząd cmentarza wyznaniowego umożliwia pochowanie na tym cmentarzu na równych prawach zwłok osób zmarłych, które nie należą do danego wyznania.

4) Dobrowolność katechezy w szkołach i przedszkolach nie będzie w niczym naruszona, obowiązywać ma w tym względzie stan dotychczasowy. Konkordat zobowiązuje do zorganizowania przez Państwo nauki religii w publicznych szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz w publicznych przedszkolach tylko wówczas, kiedy osoby zainteresowane, określone w prawie polskim, wyrażą taką wolę.

5) Posługa duszpasterska w zakładach penitencjarnych będzie realizowana na zasadach dotychczasowych.

6) W zakresie posługi kapelanów katolickich w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej obowiązywać będzie stan dotychczasowy. Kościół Katolicki chce służyć swoją posługą tylko tym, którzy tej posługi się domagają, jest też gotów udostępnić prowadzone przez siebie zakłady dla posługi religijnej innych wyznań.

7) W zakresie spraw finansowych konkordat potwierdza w istocie te rozwiązania, które zostały już wcześniej wprowadzone do obowiązującego ustawodawstwa polskiego. Sposób dotowania Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie powinien określić Sejm.

Komisja Wspólna wyraża przekonanie, że jej zgodne stanowisko przyspieszy rozwiązanie problemów dotychczas spornych w duchu współdziałania dla dobra wspólnego, jakim jest nasza Ojczyzna. [2]

28 kwietnia 1995

Aleksander Łuczak	Biskup	Tadeusz
Aleksander Bentkowski Pieronek		
Adam Łopatka	Andrzej Stelmachowski	
Marek Pernal	ks. Remigiusz Sobański	

Poufny list abp. Jeana-Louisa Tauran do Ministra Spraw Zagranicznych RP
(3 kwietnia 1996 r., Watykan)

SEGRETERIA
SEZIONE
CON GLI STATI

DI
PER
I

STATO
RAPPORTI

Watykan, 3 kwietnia 1996 r.
N. 2651/96/RS

Szanowny Panie Ministrze,
W liście z dnia 2 marca br. przedłożył Pan Minister Kardynałowi Sekretarzowi Stanu — także w imieniu Prezydenta i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej — kilka spostrzeżeń związanych z ratyfikacją Konkordatu między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanego dnia 28 lipca 1993 r.

Bardzo dziękuję Panu Ministrowi za to uprzejme przedłożenie, które stało się przedmiotem uważnej analizy Sekretariatu Stanu. Przeto, z upoważnienia Kardynała Sekretarza Stanu, pragnę przekazać co następuje:

1. Podpisanie Konkordatu przez Stolicę Apostolską oznacza, że uważa ona jego treść za precyzyjną i jasną. W artykułach 27 i 28 Konkordatu jest przewidziany sposób rozwiązywania ewentualnych trudności interpretacyjnych, zwykle zresztą stosowany w traktatach międzynarodowych.

2. Nie widzę jednakże trudności, aby Rząd lub Ministerstwo Spraw Zagranicznych zrehabilitowało stosowną deklaracją. Można w niej odnieść się do punktów wskazanych przez Pana Ministra, uzupełniając je jednak poprawkami wprowadzonymi już do tekstu załączonego w wersji polskiej i włoskiej.

3. Winna to być zatem deklaracja jednostronna, a nie protokół dodatkowy, także dlatego, aby uniknąć jakiegokolwiek pozoru renegocjacji Konkordatu.

4. Wreszcie, jeśli Rząd lub Ministerstwo zechce zaznaczyć, że Stolica Apostolska nie jest przeciwna treści tej deklaracji, nieodzownym jest uwzględnienie wszystkich wprowadzonych poprawek. Jest to zresztą zaznaczone w preambule projektu, w której m.in. stwierdza się: „Rząd lub Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, w uzgodnieniu ze Stolicą Apostolską, oświadcza co następuje”.

Wyrażam nadzieję, że inicjatywa powzięta przez Pana Ministra ułatwi ratyfikację Konkordatu, umacniając także międzynarodowy prestiż Polski, której władze są świadome trwałego znaczenia zasady *pacta sunt servanda*.

Korzystając z okazji, przesyłam Panu Ministrowi wyrazy szacunku

(-) Jean Louis Tauran
Arcybiskup Jean-Louis Tauran
Sekretarz ds. Relacji z Państwami

(Załącznik)
Szanowny Pan
Dariusz ROSATI
Minister Spraw Zagranicznych
Warszawa

Projekt Deklaracji Rządu lub Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej

W celu zapewnienia jasnej wykładni przepisów Konkordatu, zawartego między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską w dniu 28 lipca 1993 r., zwanego dalej Konkordatem — Rząd lub Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej, w uzgodnieniu ze Stolicą Apostolską, oświadcza co następuje:

1. Wyrażona w artykule 1 Konkordatu zasada, według której Państwo i Kościół są niezależne i autonomiczne, jest w istocie nadaniem wyrazu prawnego praktyce, jaka wytworzyła się w Polsce na przestrzeni ostatnich lat. Oznacza ona rezygnację z takiego pojmowania norm konstytucyjnych, które wyrażało stosunek antagonistyczny na rzecz wykładni zakładającej współdziałanie dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

2. Pojęcie nienaruszalności cmentarzy, użyte w artykule 8 ust. 3. Konkordatu nie może być rozumiane jako prawo do odmowy pochowania na cmentarzu katolickim osoby innego wyznania lub niewierzącej.

3. Konkordat szanuje całkowitą wolność nupturientów co do tego, jakie zawrą małżeństwo i na jakim forum ma ono wywierać skutki. Konkordat pozostawia sprawę realizacji zasad określonych w artykule 10 ustawodawstwu polskiemu.

4. Konkordat w artykule 12 ustala, że:
- nauczanie religii katolickiej udzielane będzie z poszanowaniem wolności rodziców i uczniów pełnoletnich, w zgodzie z aktualnie obowiązującym ustawodawstwem polskim;
Racjonalista.pl Strona 3 z 5

- osoby zainteresowane będą dobrowolnie korzystać z katechezy w szkołach i przedszkolach publicznych.

5. Konkordat w artykule 17 sankcjonuje prawo gwarantowane przez Państwo do:
- dobrowolnego korzystania z posługi duszpasterskiej w zakładach penitencjarnych;
- dobrowolnego korzystania z posługi kapelanów w zakładach opieki zdrowotnej i społecznej.

6. Konkordat uznaje kompetencje organów państwowych do sprawiedliwego regulowania — w porozumieniu z odpowiednią Komisją, o której mowa w artykule 22 ust. 2 i 3 — spraw finansowych i podatkowych, które należą do ustawodawstwa polskiego.

7. Zasady wyrażone w artykule 27 i artykule 28 Konkordatu będą stosowane przy poszanowaniu konstytucyjnie określonych kompetencji Rządu Rzeczypospolitej Polskiej oraz poszanowaniu kompetencji Stolicy Apostolskiej i Konferencji Episkopatu Polski. **[3]**

Przypisy:

[1] Biuro Studiów i Analiz Kancelarii Senatu, Dział Szybkiej Informacji, Seria: Materiały, M-277, czerwiec 1994.

[2] "Polityka", 21 października 1995, nr 42.

[3] "Przegląd Tygodniowy", 22 maja 1996, nr 21; także: "NIE", 23 maja 1996, nr 21.

(Publikacja: 17-11-2003)

Oryginał. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2994>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl